

Maatschappelijke kosten- batenanalyse WelstandTransparant

Opdrachtgever: Federatie Welstand

ECORYS Nederland BV
Ad van Delft
Ahmed Hamdi

Rotterdam, 3 november 2009

ECORYS Nederland BV
Postbus 4175
3006 AD Rotterdam
Watermanweg 44
3067 GG Rotterdam

T 010 453 88 00
F 010 453 07 68
E netherlands@ecorys.com
W www.ecorys.nl
K.v.K. nr. 24316726

ECORYS Regio, Strategie &
Ondernemerschap
T 010 453 87 99
F 010 453 86 50

Inhoudsopgave

Management samenvatting	7
1 Inleiding	9
1.1 Achtergrond	9
1.2 Vraagstelling	9
1.3 Conceptueel kader: de OEI-methodologie	10
1.4 Leeswijzer	11
2 Project- en nulalternatief	13
2.1 Inleiding	13
2.2 Projectalternatief: WelstandTransparant wordt landelijk uitgerold	13
2.3 Nulalternatief: er komt geen WelstandTransparant	15
2.4 Project- en nulalternatief vergeleken	16
2.5 Mogelijke effecten WelstandTransparant	17
3 Kosten en baten WelstandTransparant	19
3.1 Inleiding	19
3.2 Algemene uitgangspunten	19
3.3 Overzicht maatschappelijke kosten en baten	20
3.4 Kosten	21
3.5 Baten	22
3.6 Kosten en baten in de tijd	24
3.7 Gevoeligheidsanalyse	25
3.8 Niet te kwantificeren baten	26
3.9 Conclusies	28
4 Toelichting kosten WelstandTransparant	31
4.1 Inleiding	31
4.2 Overzicht kosten WelstandTransparant	31
4.3 Investerings implementatie	32
4.4 Beheer en onderhoud	33
5 Toelichting baten WelstandTransparant	35
5.1 Inleiding	35
5.2 Overzicht totale baten WelstandTransparant	35
5.3 Efficiencyverbetering bij toetsing aanvragen bouwvergunning	36
5.4 Administratieve lastenverlichting agv minder herhaalde aanvragen	37
5.5 Vermeden kosten door schaalvoordelen	39

Management samenvatting

Achtergrond en vraagstelling

Gebruiksvriendelijke toegang tot gemeentelijke welstandsnota's is het doel van WelstandTransparant. Met één klik op de kaart kunnen burgers, ambtenaren en professionals direct zien welke welstandscriteria bij een bepaald bouwwerk van toepassing zijn. Het instrument dat hiervoor is ontwikkeld, is een digitaal informatiemodel en uitwisselingsformat, IMWE genaamd (Informatiemodel Welstand). De gecodeerde welstandsnota's worden centraal opgeslagen, waardoor iedereen toegang heeft tot dezelfde, meest recente informatie.

WelstandTransparant is een initiatief van de Federatie Welstand, uitgevoerd door Stichting Dorp, Stad & Land. Het project wordt gefinancierd door het Ministerie van Binnenlandse Zaken in het kader van het actieprogramma 'Andere Overheid', en door het ministerie van VROM. Ter onderbouwing van een te nemen beslissing over de landelijke uitrol van het project WelstandTransparant heeft de projectorganisatie aan ECORYS Nederland gevraagd een verkenning te doen van de maatschappelijke kosten en baten van WelstandTransparant. In dit rapport worden de resultaten gepresenteerd. Deze verkenning is uitgevoerd als een (kengetallen) maatschappelijke kosten-baten analyse gebruik makend van de daarvoor voorgeschreven richtlijnen volgens de OEI methodologie. De centrale vraagstelling van de studie luidt:

“Wat zijn de maatschappelijke kosten en baten in het geval alle gemeenten in Nederland hun welstandsbeleid toegankelijk zouden maken via het WelstandTransparant model?”

Resultaten op hoofdlijnen

Het saldo van de kosten en de baten van de invoering van WelstandTransparant laat zien dat over de totale tijdshorizon van de MKBA de baten de kosten met €1,8 miljoen overstijgen (netto contante waarde). Dit betekent dat de invoering van WelstandTransparant tot een voordeel leidt voor de maatschappij en dat het aantrekkelijk is om te investeren in WelstandTransparant. De interne rentevoet (IRR) van de investering in de WelstandTransparant bedraagt 8,8 procent en terugverdientijd is 11 jaar.

Onderstaand tabel toont de belangrijkste uitkomsten van de kosten-batenanalyse.

Tabel 0.1 Overzicht maatschappelijke kosten en baten

Kosten en baten	Netto contante waarde (in mln. euro)
Kosten	15,4
Baten	17,2 + PM (niet gemonetariseerde baten)
Saldo (baten -/ - kosten)	1,8 + PM

Kosten van WelstandTransparant

De invoering van WelstandTransparant kost de maatschappij aan investeringskosten (implementatiekosten inclusief accountmanagement) €7,7 miljoen (contante waarde) en het beheer en onderhoud gedurende de tijdshorizon van 15 jaar kost eveneens €7,7 miljoen (contante waarde). De totale kosten voor de invoering van WelstandTransparant bedragen zodoende €15,4 miljoen (in contante waarde). Het grootste deel van de kosten van WelstandTransparant wordt volgens de huidige opzet gemaakt op het gemeentelijke niveau. De kosten op het centrale niveau bedragen 11 procent van de totale kosten (contante waarde) en zijn daarmee relatief beperkt.

Baten van WelstandTransparant

De baten van de invoering van WelstandTransparant bedragen jaarlijks bijna €1,2 miljoen en over de totale tijdshorizon van de MKBA bedraagt de contante waarde circa €17,2 miljoen. De belangrijkste gekwantificeerde voordelen van de invoering van WelstandTransparant hebben betrekking op

- het vermijden van kosten van alternatieve systemen (nulalternatief) en
- de tijdswinst die wordt geboekt door indieners van bouwaanvragen.

Andere (gekwantificeerde) baten zijn de efficiency in het werkproces van gemeenten en administratieve lastenverlichting door minder herhaalde bouwaanvragen (voordeel voor zowel indieners als voor gemeenten).

Niet-gemonetariseerde baten

Naast de door hierboven gepresenteerde gemonetariseerde baten zijn er nog andere baten die niet in geld zijn uitgedrukt (PM-posten in de bovenstaande tabel). Voorbeelden zijn:

- verbetering van de informatievoorziening (gemeentelijke dienstverlening)
- groter vertrouwen in de overheid/verbetering imago overheid
- verbetering kwaliteit van het welstandsbeleid
- nieuwe toepassingen in de toekomst
- aansluiting op andere digitale systemen (onder meer bestemmingsplannen)

Conclusies

1. voor de maatschappij wegen de kosten op tegen de baten van WelstandTransparant;
2. WelstandTransparant leidt tot efficiencyvoordelen en administratieve lastenverlichting voor gemeenten, burgers en professionele partijen;
3. de terugverdientijd in maatschappelijke termen van het project bedraagt 11 jaar;
4. het saldo van kosten en baten is €1,8 mln positief;
5. daarnaast zijn er nog een aantal belangrijke voordelen (baten) van WelstandTransparant die niet gemonetariseerd kunnen worden (en daarmee ook nog niet doorwerken in het weergegeven positieve saldo). Het uiteindelijke voordeel voor de maatschappij is dan ook groter dan hetgeen wordt weergegeven door het positieve saldo van €1,8 mln.
6. de gevoeligheidsanalyse laat zien dat de resultaten betrouwbaar zijn;
7. de uitkomsten zijn wel gevoelig voor de volgende uitgangspunten:
 - a. de te behalen efficiency bij de indieners, ofwel de tijdswinst bij het vinden van de juiste informatie door de indieners.
 - b. de beheer- en onderhoudskosten bij gemeenten
8. In de MKBA is echter uitgegaan van conservatieve inschattingen voor beide gevoelige aspecten. Hiermee is de betrouwbaarheid van de MKBA gewaarborgd.

1 Inleiding

1.1 Achtergrond

WelstandTransparant is een initiatief van de Federatie Welstand, uitgevoerd door Stichting Dorp, Stad & Land. Het project wordt gefinancierd door het Ministerie van Binnenlandse Zaken in het kader van het actieprogramma 'Andere Overheid', en door het ministerie van VROM. WelstandTransparant vergroot de transparantie en efficiëntie van welstandsbeleid, door welstandsnota's via kaarten op internet raadpleegbaar te maken.

Voor de indiener van een bouwplan is informatie over welstandseisen moeilijk te vinden. De welstandsnota's zijn dikwijls 'verstopt' in PDF-formaat op de gemeentelijke website of zijn alleen als een dikke stapel papier in te zien op het gemeentehuis. De digitale ontsluiting van welstandsnota's is beperkt of bevat niet alle relevante gegevens. Door dit gebrek aan makkelijk toegankelijke informatie wordt het anticiperen op welstandscriteria bemoeilijkt. Gebruiksvriendelijke toegang tot gemeentelijke welstandsnota's is het doel van WelstandTransparant. Met één klik op de kaart kunnen burgers, ambtenaren en professionals direct zien welke welstandscriteria bij een bepaald bouwwerk van toepassing zijn. Het instrument dat hiervoor is ontwikkeld, is een digitaal informatiemodel en uitwisselingsformat, IMWE genaamd (Informatiemodel Welstand). De gecodeerde welstandsnota's worden centraal opgeslagen, waardoor iedereen toegang heeft tot dezelfde, meest recente informatie.

De gemeenten Aa & Hunze, Enschede, Maastricht, Moerdijk, Oude IJsselstreek, Schouwen-Duiveland, Stadskanaal, Steenwijkerland, Woerden en Zaanstad namen succesvol deel aan de pilotfase van het project WelstandTransparant. Deze pilotfase is recent afgerond. De volgende stap is een uitrol van WelstandTransparant over alle gemeenten van Nederland.

1.2 Vraagstelling

Het helder en inzichtelijk aanbieden van welstandsbeleid op internet biedt veel voordelen. De gebruiksvriendelijke toegang verbetert de dienstverlening van gemeenten aan burgers en maakt het gemeentelijke welstandsproces efficiënter. Iedereen heeft op elk gewenst moment toegang tot dezelfde informatie. Het transparant aanbieden van het beleid zorgt daarnaast voor een vergroting van het draagvlak voor welstand: uiteindelijk wil iedereen graag in een aantrekkelijke omgeving wonen en werken.

Ter onderbouwing van een te nemen beslissing over de landelijke uitrol van het project WelstandTransparant heeft de projectorganisatie aan ECORYS Nederland gevraagd een

verkenning te doen van de maatschappelijke kosten en baten van WelstandTransparant. In dit rapport worden de resultaten gepresenteerd. Deze verkenning is uitgevoerd als een (kengetallen) maatschappelijke kosten-baten analyse gebruik makend van de daarvoor voorgeschreven richtlijnen volgens de OEI methodologie (zie volgende paragraaf).

De centrale vraagstelling van de studie luidt:

“Wat zijn de maatschappelijke kosten en baten in het geval alle gemeenten in Nederland hun welstandbeleid toegankelijk zouden maken via het WelstandTransparant model?”

1.3 Conceptueel kader: de OEI-methodologie

De OEI-methodologie vormt in Nederland de leidraad voor de uitvoering van kosten-batenanalyses¹. De OEI-methodologie is in beginsel bedoeld voor infrastructurele projecten. ECORYS heeft aan de hand van deze methodiek een handleiding opgesteld voor kosten-batenanalyses voor ICT projecten². Bij uitvoering van diverse kosten-batenanalyses voor ICT projecten met een nationale impact, is gebleken dat deze methodiek uitstekend geschikt is voor dergelijke kosten-batenanalyses³.

Conform de OEI-leidraad zijn voor het in kaart brengen van de kosten en de baten van WelstandTransparant de volgende stappen ondernomen:

1. *Definiëring projectalternatief*: in het projectalternatief wordt het beeld geschetst hoe de toekomstige ontwikkelingen eruit zien als WelstandTransparant wordt ingevoerd.
2. *Definiëring nulalternatief*: in het nulalternatief wordt het beeld geschetst hoe de toekomstige ontwikkelingen eruit zien als WelstandTransparant niet wordt ingevoerd.
3. *Bepaling van de kosten en de baten*: een maatschappelijke kosten-batenanalyse (MKBA) geeft zicht op alle relevante effecten van een project op de maatschappelijke welvaart.
4. *Uitzetten van de kosten en de baten in de tijd*. Door de kosten en baten in de tijd uit te zetten, is het mogelijk om financiële indicatoren vast te stellen aan de hand waarvan de aantrekkelijkheid van de investering kan worden bepaald.

In een MKBA maken we het volgende onderscheid tussen effecten en baten:

Effecten zijn de gevolgen van het project voor aanbieders en vragers van de projectdiensten en andere mogelijk betrokkenen die er voor- en nadelen van ondervinden.

Baten zijn gelijk aan het bedrag (in euro's) dat de maatschappij over heeft voor (toekent aan) het realiseren van deze effecten.

¹ Volgens een recent kabinetsbesluit dient voor projecten van nationaal belang een maatschappelijke kosten-batenanalyse (KBA) gemaakt te worden. Deze dient uitgevoerd te worden conform de in het kader van OEI geschreven *Evaluatie van Infrastructuurprojecten. Leidraad voor Kosten-batenanalyse (CPB/NEI, 2000)*. OEI staat voor Onderzoek Effecten Infrastructuur.

² Handreiking voor kosten-batenanalyses voor ICT projecten (ECORYS, 2007)

³ Zie bijvoorbeeld ECORYS-NEI & Dialogic (2002), *Verkenning kosten en baten RYX* of ECORYS-NEI (2002), *Kosten-batenanalyse van een stelsel van basisregistraties*.

In een kosten-batenanalyse conform de OEI-richtlijnen worden primair drie soorten effecten beschouwd⁴:

- *Directe effecten*: dit zijn de voor- en nadelen van het projectalternatief ten opzichte van het nulalternatief voor de beheerders en de gebruikers (gemeenten en indieners van bouwaanvragen) van de data die via WelstandTransparant wordt ontsloten.;
- *Indirecte effecten*: de effecten die voortvloeien uit de directe effecten van het project, preciezer gesteld: de doorwerking van directe effecten via transacties en anderszins naar andere actoren in de economie. Dit zijn de leveranciers van de data (gemeenten) en de eindgebruikers van de data (burgers, bedrijven en instellingen);
- *Externe effecten*: dit betreft de effecten die moeilijk in geld uit te drukken zijn omdat markten – en dus prijzen – ontbreken. Bij veel projecten gaat het hier om gevolgen van een project voor het milieu, natuur en veiligheid en over de perceptie van maatschappelijke voordelen. Voor WelstandTransparant betreft het de niet in prijzen en geld uit te drukken effecten, zoals de gevolgen van WelstandTransparant voor de kwaliteit van de dienstverlening van de overheid. De externe effecten komen terecht bij zowel de leveranciers van de data, de beheerders van de data, de bewerkers van de data, de interne gebruikers van de data (gemeenten en notamakers) en de eindgebruikers van de data (burgers, bedrijven en instellingen).

1.4 Leeswijzer

Na dit inleidende **hoofdstuk 1** met de vraagstelling en het conceptuele kader van het onderzoek, volgen in **hoofdstuk 2** de uitgangspunten van WelstandTransparant welke wij hebben gebruikt om de kosten en baten te bepalen. In **hoofdstuk 3** presenteren we de belangrijkste uitkomsten van de analyse van de kosten en de baten. De **hoofdstukken 4 en 5** geven vervolgens een verdere toelichting op respectievelijk de kosten en de baten. De belangrijkste bevindingen en conclusies zijn in de **management samenvatting** voor in dit rapport te vinden.

Wat is voor u interessant?

- Voor de lezer die alleen geïnteresseerd is in de einduitkomsten of die weinig tijd heeft, voldoet het lezen van de **management samenvatting**
- Voor de lezer die een goed beeld op hoofdlijnen wenst te krijgen voldoet het om **hoofdstuk 2** (project- en nulalternatief) en **hoofdstuk 3** (eindresultaten) door te nemen.
- De lezer die inzicht wenst in de gedetailleerde uitwerking raden we aan om daarnaast ook de **hoofdstukken 4 en 5** te lezen.

⁴ In paragraaf 2.5 wordt de typering van de effecten nader uitgewerkt.

2 Project- en nulalternatief

2.1 Inleiding

Dit hoofdstuk geeft een beschrijving van WelstandTransparant. In de tweede paragraaf beschrijven we de ontwikkelingen wanneer WelstandTransparant wordt ingevoerd, dit is het **project-alternatief**. In paragraaf drie gaan we daarna in op de relevante ontwikkelingen wanneer WelstandTransparant niet wordt ingevoerd, dit is het **nulalternatief**. In paragraaf vier worden het project- en nulalternatief naast elkaar gezet. Hierbij gaan we in op de belangrijkste overeenkomsten en verschillen tussen beide mogelijkheden. De laatste paragraaf ten slotte geeft een eerste inzicht in de effecten die optreden. In latere hoofdstukken wordt daar dieper op ingegaan.

2.2 Projectalternatief: WelstandTransparant wordt landelijk uitgerold

Het projectalternatief WelstandTransparant beschrijft de ontwikkelingen die optreden als gevolg van het in alle gemeenten in Nederland digitaal toegankelijk maken van het gemeentelijk welstandsbeleid volgens de systematiek die in het project WelstandTransparant is ontwikkeld.

WelstandTransparant

Gebuiksvriendelijke toegang voor alle betrokkenen tot gemeentelijke welstandsnota's is het doel van WelstandTransparant. Het middel om dit doel te bereiken is het realiseren van een gestandaardiseerde centrale ontsluiting van de informatie middels een Informatiemodel gebaseerd op vergelijkbare standaards als IMRO en IMKICH (dit betreft de eerste fase van WelstandTransparant). Deze centrale ontsluiting wordt als open standaard aangeboden. Met één klik op de kaart kunnen burgers, ambtenaren en professionals direct zien welke welstandscriteria op een bepaalde locatie bij een bepaald type bouwwerk van toepassing zijn. Het instrument dat hiervoor is ontwikkeld, is een digitaal informatiemodel en uitwisselingsformaat, IMWE genaamd (Informatiemodel Welstand). De gecodeerde welstandsnota's worden centraal opgeslagen, waardoor iedereen toegang heeft tot dezelfde, meest recente informatie.

Aanvragen voor een bouwvergunning worden getoetst op de criteria die zijn vastgelegd in de vigerende gemeentelijke welstandsnota. Onderscheid wordt gemaakt tussen zogenoemde lichte aanvragen waarbij een ambtelijke toetsing volstaat en meer complexe/ingrijpende bouwaanvragen waarbij de gemeente kan besluiten de bouwaanvragen voor te leggen aan een welstandscommissie.

Aanvragen bouwvergunningen

Een (landelijke) toepassing van het WelstandTransparant model zal directe voordelen hebben voor alle actoren betrokken bij het indienen en toetsen van bouwaanvragen op het gebied van de welstand. Het gaat dan om de volgende groepen waarvoor het proces van indienen en beoordelen van een aanvraag voor bouwvergunning efficiënter kan verlopen en dus een mogelijke tijdsbesparing op zal leveren. Tijdsbesparing is in de MKBA systematiek een direct effect en een maatschappelijke welvaartsbaat (zie verder paragraaf 2.5).

Hieronder wordt een overzicht gegeven van de verschillende actoren betrokken bij het indienen en toetsen van een aanvraag voor een bouwvergunning:

- **Gemeenten:** ambtelijke toetsing aanvragen bouwvergunningen en voorbereiding van vergaderingen van welstandscommissies;
- **Welstandscommissies:** toetsing complexe bouwaanvragen;
 - **Beroepscommissies:** afhandeling beroepszaken bij afwijzing bouwvergunning (o.a. regionale welstands- en monumentenorganisaties);
- **Indieners van bouwaanvragen:** opstellen en indienen van bouwaanvragen. Er bestaan verschillende soorten indieners:
 - Incidentele aanvragers: vooral burgers die voor eigen gebruik een aanvraag indienen
 - Professionele partijen: doen dit in opdracht van derden (bijvoorbeeld architecten)

Tegenover maatschappelijke baten van WelstandTransparant staan uiteraard maatschappelijke kosten van een brede invoering van het model. Het gaat dan om zowel de kosten die individuele gemeenten moeten maken om hun welstandsnota digitaal toegankelijk te maken volgens het WelstandTransparant informatiemodel als om de beheerskosten die centraal moeten worden gemaakt om het model zelf up to date te houden.

Tijdpad

Voor het projectalternatief veronderstellen we dat in een periode van 10 jaar (ingande vanaf 2010) WelstandTransparant landsdekkend wordt ingevoerd. Aan het einde van deze 10 jaar wordt bij 100% van alle aanvragen voor bouwvergunningen gebruik gemaakt van WelstandTransparant. In een maatschappelijke kosten-batenanalyse worden alleen de kosten en de baten die zich in de toekomst nog voordoen meegenomen. Voor het opstellen van deze kosten-batenanalyse is 2010 het basisjaar.

Tabel 2.3 Indicatie tijdpad ontwikkeling WelstandTransparant

Tijd	Stap
2005 - 2008	Ontwikkeling WelstandTransparant
2008-2009	Uitvoering tien gemeentelijke pilots
2009	Besluitvorming landelijke uitrol
2010 - 2018	Landelijke uitrol

Verondersteld is dat na de landelijke introductie van WelstandTransparant er eerst sprake zal zijn van een geleidelijke invoering. De landelijke uitrol komt pas goed opgang vanaf 2011. Dat komt overeen met groeipaden van andere vernieuwende concepten.

In paragraaf 2.4 is in figuur 2.1 het groeipad van het projectalternatief schematisch weergegeven.

2.3 Nulalternatief: er komt geen WelstandTransparant

Het nulalternatief geeft de te verwachten ontwikkelingen op het gebied van de digitale toegankelijkheid van het gemeentelijke welstandsbeleid zonder dat het WelstandTransparant systeem landelijk wordt ingevoerd. Om een zuivere raming van de effecten van een landelijke uitrol van WelstandTransparant te kunnen maken is het van belang om de effecten van ontwikkelingen in het digitaal ontsluiten van het gemeentelijke welstandsbeleid, die ook zonder de invoering van WelstandTransparant plaatsvinden, mee te nemen in de kosten-batenanalyse.

Wat gebeurt er wel?

Op dit moment zijn de welstandsnota's dikwijls 'verstoppt' in PDF-formaat op de gemeentelijke website of zijn alleen als een dikke stapel papier in te zien op het gemeentehuis. Wel zijn veel gemeenten op dit moment bezig met het verder systematisch digitaal ontsluiten van hun belangrijkste beleidsterreinen. Dat geldt ook voor het welstandsbeleid. Voor het nulalternatief is het dan ook een logische veronderstelling dat die trend zich ook zonder brede invoering van WelstandTransparant zal voortzetten. Verder mag verwacht worden dat waar nu nog sprake is van vaak individuele acties van gemeenten er op den duur ook gezocht zal worden naar een uniform systeem met een vergelijkbare functionaliteit als het WelstandTransparant systeem, nl. een uniform informatiemodel. De veronderstelling daarbij is dat daarvoor drie concurrerende alternatieven zullen worden ontwikkeld door drie commerciële partijen.

Wat gebeurt er niet?

In het nulalternatief is er geen sprake van een geregisseerde uitrol van een uniform informatiemodel. Ook zijn (in eerste instantie) de koppelmogelijkheden met bestemmingsplannen (IMRO) en cultuurhistorie (IMKiCH) beperkt. Dit sluit niet aan bij de invoering van de wabo.

Tijdpad

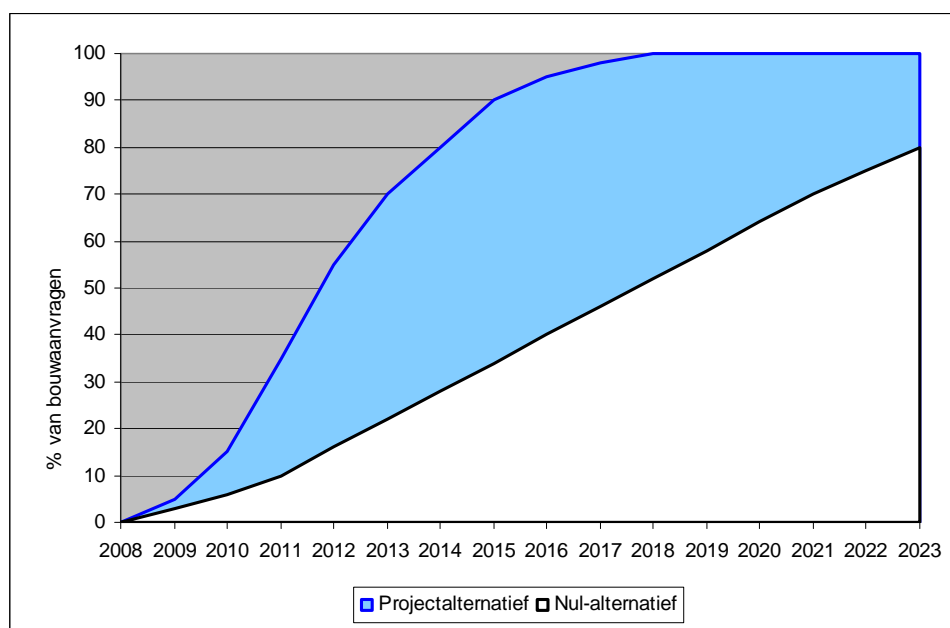
Verondersteld is dat zonder een landelijke introductie van WelstandTransparant het langer zal duren voordat er sprake is van een digitale toegankelijkheid met een zelfde functionaliteit als WelstandTransparant biedt en dat er sprake zal zijn van een geleidelijke invoering. Voor het nulalternatief wordt uitgegaan van een tijdpad dat tweemaal langer loopt dan in het geval van WelstandTransparant. In het projectalternatief is in het jaar 2018 WelstandTransparant geheel ingevoerd. In het nulalternatief wordt in dat jaar circa de helft van de aanvragen voor een bouwvergunning in Nederland op aspecten van welstand voorbereid en getoetst met gebruikmaking van informatie over het vigerende welstandsbeleid, dat digitaal ontsloten is door een systeem dat in zijn functionaliteit vergelijkbaar is met WelstandTransparant.

2.4 Project- en nulalternatief vergeleken

In de MKBA gaat het vooral om het verschil van de maatschappelijke efficiëntie van het geregisseerd landelijk uitrollen van een reeds ontwikkeld en getoetst systeem (WelstandTransparant) tegenover een “laat duizend bloemen bloeien” aanpak (nulalternatief). Immers, het nulalternatief is gebaseerd op de gerechtvaardigde verwachting dat uiteindelijk ook zonder WelstandTransparant de situatie zal worden bereikt dat het gemeentelijke welstandsbeleid in Nederland op een efficiënte en uniforme manier digitaal ontsloten zal zijn. Echter, het zal langer duren voordat die situatie wordt bereikt. De winsten die behaald kunnen worden met een efficiëntere voorbereiding en afhandeling van aanvragen voor bouwvergunningen zullen dus later in de tijd geïncasseerd kunnen worden.

In onderstaande grafiek zijn de tijdspaden van het project- en nulalternatief tegen elkaar afgezet. Het gaat in de grafiek om het percentage van alle bouwaanvragen in Nederland dat opgesteld en getoetst wordt met gebruikmaking van een digitaal systeem. Hierbij dient voor de duidelijkheid te worden opgemerkt dat de digitale systemen in het nulalternatief - zeker in de eerste jaren – niet over dezelfde functionaliteit beschikken als WelstandTransparant. Dit geldt met name voor de koppelingsmogelijkheden met andere velden zoals bestemmingsplannen en cultuurhistorie.

Figuur 2.1 Tijdspaden project- en nulalternatief

Daarnaast geldt dat in het nulalternatief standaardisering alleen maar bereikt zal worden door het beslechten van een concurrentiestrijd tussen alternatieven. Een situatie die bekend is uit de introductie van bijvoorbeeld computerbesturingssystemen of videosystemen. Om die reden zullen naar verwachting de (niet te monetariseren) maatschappelijke kosten hoger liggen.

2.5 Mogelijke effecten WelstandTransparant

Door te kijken naar de verschillen tussen het projectalternatief met WelstandTransparant en het nulalternatief zonder WelstandTransparant ontstaat er een beeld van de mogelijke effecten van een geregisseerde landelijke uitrol van het WelstandTransparant model. In deze paragraaf identificeren wij de mogelijke effecten. Een nadere toelichting op de effecten en de kwantificering van de effecten is opgenomen in hoofdstuk 5.

We maken hierbij een onderscheid naar directe effecten, indirecte effecten en externe effecten conform de OEI-leidraad en de Handreiking voor kosten-batenanalyses voor ICT projecten⁵. In het navolgende wordt de aard van de effecten beschreven. Een nadere toelichting op de effecten zelf en de kwantificering van de effecten is opgenomen in hoofdstuk 5.

Directe effecten

De directe effecten vloeien direct voort uit de invoering van het projectalternatief en komen terecht bij de actoren betrokken bij het indienen en toetsen van een aanvraag voor een bouwvergunning. In gesprekken met verschillende actoren hebben we de volgende directe effecten geïdentificeerd:

- Efficiencyverbetering bij toetsing aanvragen bouwvergunning:
 - Sneller vinden van de juiste informatie door indieners van bouwaanvragen
 - Sneller werkproces gemeenten
- Administratieve lastenverlichting door minder herhaalde aanvragen bouwvergunning:
 - Besparing bij indieners
 - Besparing bij gemeenten
- Vermeden maatschappelijke kosten door schaalvoordelen bij *geregisseerde* invoering van een *uniform* systeem van digitale toegankelijkheid van het gemeentelijke welstandsbeleid in geheel Nederland (WelstandTransparant):
 - Vermeden maatschappelijke kosten van ontwikkeling en introductie van concurrerende informatiemodellen;
 - Vermeden maatschappelijke kosten van onderhoud en beheer van concurrerende informatiemodellen.

De in het onderzoek betrokken actoren verwachten dat bij de welstandscommissies en de beroepscommissies geen of nauwelijks sprake zal zijn van een efficiëntiewinst gezien het daar gaat om specialistische beoordeling van complexe aanvragen voor een bouwvergunning.

Indirecte en externe effecten

De indirecte en externe effecten komen terecht bij de eindgebruikers van de informatie die met WelstandTransparant wordt ontsloten. Het gaat hier dan om de doorwerking van de betere dienstverlening door de overheid naar burgers, bedrijven en instellingen. De voordelen van de betere dienstverlening van de overheid komen uiteindelijk namelijk bij burgers, bedrijven en instellingen terecht.

⁵ Zie paragraaf 1.3 voor een nadere toelichting op dit onderscheid.

Voor deze effecten is het niet mogelijk om door middel van kwantificeerbare gegevens een raming te geven van de orde van de grootte van deze effecten. Aangezien in veel gevallen een markt – en daarmee een marktprijs – van deze effecten ontbreekt is een schatting van de omvang van de samenhangende baten niet goed mogelijk. In het overzicht van maatschappelijke kosten-batenanalyse komen deze effecten terug als een PM (pro memorie) post.

De plausibiliteit van deze indirecte en externe effecten wordt in hoofdstuk 5 kwalitatief onderbouwd. Het gaat hier om:

- verbetering van de informatievoorziening;
- groter vertrouwen in de overheid/verbetering imago overheid;
- verbetering kwaliteit van het welstandsbeleid;
- nieuwe toepassingen;
- aansluiting op andere digitale systemen (onder meer van bestemmingsplannen).

3 Kosten en baten WelstandTransparant

3.1 Inleiding

Dit hoofdstuk bevat de belangrijkste uitkomsten van de maatschappelijke kosten-batenanalyse. We geven inzicht in de kosten en baten voor de maatschappij als geheel (overheid, bedrijven en burgers), maar allereerst zetten we de uitgangspunten uiteen, die de basis vormen voor de kosten-batenanalyse.

3.2 Algemene uitgangspunten

Voor de maatschappelijke kosten-batenanalyse van WelstandTransparant hebben wij een aantal uitgangspunten gehanteerd (conform eerder genoemde Handreiking kosten-batenanalyse voor ICT-projecten⁶ en andere door ons uitgevoerde kosten-batenanalyse voor basisregistraties zoals het programma Stroomlijning Basisgegevens, het Basisbedrijvenregister, de Basisregistratie Adressen en Gebouwen en het Startpakket GBA). Deze algemene uitgangspunten zijn de volgende:

- De looptijd is 15 jaar;
- Het startjaar is 2010;
- De discontovoet bedraagt 2,5%;
- De kosten en baten hebben het prijspeil 2008;
- Het startjaar voor een deels operationeel WelstandTransparant is 2009 (dit betreft de pilotprojecten);
- De uurtarieven voor inzet personeel zijn gebaseerd op Handleiding overheidstarieven 2008, Ministerie van Financiën:
 - Het uurtarief voor loketten bij gemeenten bedraagt €53 per uur (schaal 8);
 - Het uurtarief voor projectleiders en beheerorganisatie bedraagt €61 per uur (schaal 10);
 - Het netto aantal productieve uren per FTE is gelijk aan 1.372 uur;

De contante waarde (CW) is de huidige geldwaarde van een bedrag dat in de toekomst betaald wordt⁷. De contante waarde wordt voor zowel de kosten als de baten bepaald. Bij de beoordeling van de aantrekkelijkheid van een investering wordt altijd gekeken naar de netto contante waarde. Wanneer de netto contante waarde groter is dan 0, dan is de contante waarde van de baten hoger dan de contante waarde van de kosten en is het interessant om te investeren in het project (vanuit economische overwegingen).

⁶ Handreiking kosten-batenanalyse voor ICT projecten, ECORYS (2007)

⁷ Bijvoorbeeld: Een euro die men ontvangt in jaar t , heeft niet dezelfde waarde als een euro die men nu reeds in bezit heeft. Immers, een euro die men nu bezit, kan tegen rente worden uitgezet, waardoor deze na t jaar meer oplevert.

Resultaat van de MKBA is een overzicht van de kosten en de baten die vallen in de verschillende jaren gedurende de looptijd van het project. Om deze reden is het gewenst om de contante waarde van de kosten en baten te bepalen. Op deze manier is het mogelijk om kosten en baten met elkaar te vergelijken. Het vertalen van de toekomstige kosten en/of baten naar de contante waarde is een techniek die bekend staat onder de term verdisconteren⁸.

Aan het begin van 2007 zijn door het ministerie van Financiën⁹ nieuwe discontovoeten vastgesteld, waarmee gewerkt moet worden in kosten-batenanalyses voor infrastructuurprojecten. Het advies luidt:

- Een risicovrije, reële discontovoet van 2,5% dient te worden toegepast bij alle kosten-batenanalyses;
- De risicovrije reële discontovoet dient te worden verhoogd met een, zo mogelijk projectspecifieke, opslag voor het macro-economisch risico. De standaard risico-opslag is gelijk aan 3%¹⁰.

Merk op dat het gebruik van een reële discontovoet betekent dat alle kosten en baten ook in reële termen moeten worden bepaald (in de prijzen van het basisjaar) en dat er niet met nominale kosten en baten moet worden gewerkt.

Voor vaste kosten moet altijd gebruik worden gemaakt van de risicovrije discontovoet van 2,5 procent, terwijl voor de baten gebruik moet worden gemaakt van een risicovrije discontovoet van 2,5 procent met in bepaalde gevallen een risico-opslag van 3 procent.

Van belang voor het bepalen van de juiste discontovoet is in hoeverre de effecten van de kosten-batenanalyse afhangen van de macro-economische ontwikkeling. De invoering van WelstandTransparant is niet afhankelijk van de macro-economische ontwikkeling en daarom worden de baten (net als de kosten) tegen 2,5% verdisconteerd en wordt er niet met een risico-opslag gewerkt.

3.3 Overzicht maatschappelijke kosten en baten

Positief saldo MKBA WelstandTransparant

Het saldo van de kosten en de baten van de invoering van WelstandTransparant laat zien dat over de totale tijdshorizon van de MKBA de baten de kosten met €1,8 miljoen overstijgen (netto contante waarde). Dit betekent dat de invoering van WelstandTransparant tot een voordeel leidt voor de maatschappij en dat het aantrekkelijk is om te investeren in WelstandTransparant. De interne rentevoet van de investering in de WelstandTransparant bedraagt 8,8 procent. De terugverdientijd bedraagt 11 jaar. Ofwel na elf jaar wegen de baten voor de maatschappij op tegen de gemaakte kosten.

⁸ Het programma Excel beschikt over standaardformules, waarmee de contante waarde snel berekend kan worden

⁹ Ministerie van Financiën (2007), *Actualisatie Discontovoet*, Brief aan de Tweede Kamer, kenmerk IRF 2007-0090 M.

¹⁰ Ministerie van V&W, Ministerie van Financiën, CPB & RebelGroup (2004), *Risicowaardering*. Aanvulling op de Leidraad OEI

In de volgende tabel staan de belangrijkste uitkomsten van de kosten-batenanalyse voor de gehele maatschappij opgenomen.

Tabel 3.1 Overzicht maatschappelijke kosten en baten

Kosten en baten	Netto contante waarde (in mln. euro)
Kosten	15,4
Baten	17,2 + PM
Saldo (baten -/ -kosten)	1,8 + PM

Niet-gemonetariseerde baten

Van belang om hierbij op te merken is dat er naast de door hierboven gepresenteerde gemonetariseerde baten ook nog andere baten optreden die niet in geld zijn uitgedrukt (de PM-posten in de bovenstaande tabel). Voorbeelden hiervan zijn:

- verbetering van de informatievoorziening richting burgers en bedrijven
- groter vertrouwen in de overheid/verbetering imago overheid
- verbetering kwaliteit van het welstandsbeleid
- nieuwe toepassingen
- aansluiting op andere digitale systemen (onder meer van bestemmingsplannen)

De verhouding van kosten en baten inclusief de niet-gemonetariseerde baten komt hierdoor nog positiever uit. Dit betekent dat het maatschappijvoordeel nog groter is dan alleen uit het saldo van de gemonetariseerde baten en kosten blijkt.

3.4 Kosten

De invoering van WelstandTransparant kost de maatschappij aan investeringskosten (implementatiekosten inclusief accountmanagement) €7,7 miljoen (contante waarde) en het beheer en onderhoud gedurende de tijdshorizon van 15 jaar kost eveneens €7,7 miljoen (contante waarde). De totale kosten voor de invoering van WelstandTransparant bedragen zodoende €15,4 miljoen (in contante waarde). De opbouw van de kosten is te vinden in de onderstaande tabel (een meer uitgebreide uitwerking van de kosten is te vinden in hoofdstuk 4).

Tabel 3.2 Overzicht kosten (in contante waarde)

Type kosten		Gemiddelde jaarlijkse kosten (abs. in mln. euro)	Contante waarde (in mln. euro)
Investeringskosten	Centraal niveau	0,05	0,6
	Gemeenten	0,52	7,1
	Totaal investeringskosten	0,57	7,7
Beheer en onderhoud	Centraal niveau	0,05	1,1
	Gemeenten	0,55	6,6
	Totaal beheer en onderhoud	0,60	7,7
Totale kosten		1,17	15,4
Totaal centraal niveau		0,10	1,7
Totaal gemeenten		1,07	13,7

Het grootste deel van de kosten van WelstandTransparant wordt gemaakt op het gemeentelijke niveau. De kosten op het centrale niveau zijn met 11 procent van de totale kosten (contante waarde) relatief beperkt. Gedurende de uitrolperiode van 10 jaar bedragen de jaarlijks kosten op centraal niveau voor het invoeren van WelstandTransparant bij nieuwe gemeenten €50.000. Dit betreft vooral de inzet van personele capaciteit in de vorm van accountmanagement. De kosten van beheer en onderhoud op centraal niveau loopt van €50.000 aan het begin van de periode tot € 100.000 aan het einde van de periode. Deze stijging hangt samen met het toenemend aantal gemeenten dat op de centrale infrastructuur van WelstandTransparant is aangesloten.

De kosten op gemeenteniveau zijn in de begin jaren beperkt, maar nemen daarna sterk toe. Dit komt door de stijgende kosten voor beheer en onderhoud als er steeds meer gemeenten over gaan op WelstandTransparant. Bij gemeenten betreffen de investeringskosten de implementatie van WelstandTransparant, de aanschaf van een viewer, het mogelijk op maat maken van GIS kaarten en personele inzet. Deze kosten bedragen ruim €18.000 per gemeente. Na de implementatie zijn de jaarlijkse beheer- en onderhoudskosten per gemeente relatief bescheiden (circa €1.500). De totale kosten op gemeenteniveau zijn uiteindelijk echter aanzienlijk gezien het grote aantal gemeenten en het feit dat de beheer- en onderhoudskosten voor alle gemeenten die WelstandTransparant hebben geïmplementeerd jaarlijks terugkeren.

3.5 Baten

De baten van de invoering van WelstandTransparant bedragen jaarlijks bijna €1,2 miljoen en over de totale tijdshorizon van de MKBA bedraagt de contante waarde circa € 17,2 miljoen. De belangrijkste gekwantificeerde voordelen van de invoering van WelstandTransparant hebben betrekking op het vermijden van kosten van alternatieve systemen (nulalternatief) en de tijdswinst die wordt geboekt door indieners van bouwaanvragen.

De baten zijn weergegeven in de onderstaande tabel, een meer uitgebreide toelichting op de baten is te vinden in hoofdstuk 5. In paragraaf 3.8 behandelen we de baten die niet direct in monetaire termen zijn uit te drukken, maar zeker wel van belang zijn. Dit betreft onder meer de koppelingsmogelijkheden met IMRO en IMKiCH.

Tabel 3.3 Totaal overzicht baten

Type baten		Gemiddelde jaarlijkse baten (in mln. euro)	Contante waarde (in mln. euro)
Efficiency voordelen	Sneller werkproces gemeenten	0,03	0,4
	Tijdwinst indieners bouwaanvragen	0,26	3,3
Administratieve lastenverlichting agv minder herhaalde bouwaanvragen	Indieners	0,03	0,8
	Gemeenten	0,06	0,4
Vermeden kosten (nulalternatief)	Investeringskosten en beheer en onderhoud	1,0	12,3
		1,4	17,2

Efficiencyvoordelen

Het WelstandTransparant systeem biedt efficiency voordelen ten opzichte van het nulalternatief. Dit betreft tijdwinsten bij indieners van bouwaanvragen en een sneller werkproces bij gemeenten (snellere afhandeling van een bouwaanvraag). Ook in het geval dat WelstandTransparant niet doorgaat doen deze efficiencyvoordelen zich voor. We gaan in het nulalternatief immers uit van de invoering van andere digitale systemen. Deze voordelen zullen zich in dat geval echter pas veel later in de tijd voordoen. Het verschil in moment van invoering van de digitale systemen leidt tot efficiencywinsten van WelstandTransparant ten opzichte van de andere systemen. Met name de tijdwinst die indieners van aanvragen boeken is substantieel. De versnelling van het werkproces bij gemeenten levert een beperktere baat op.

Administratieve lastenverlichting door minder tweede aanvragen

Doordat indieners van bouwaanvragen betere en snellere toegang hebben tot het geldende welstandsbeleid zijn ze ook beter in staat om aanvragen in lijn met het welstandsbeleid in te dienen. Dit leidt ertoe dat minder aanvragen worden afgekeurd en dat minder herhaalde aanvragen worden ingediend. Minder vragen leidt tot een verminderde tijdsinzet bij zowel indieners als bij gemeenten. De omvang van deze baten zijn echter beperkt. Dit hangt vooral samen met het relatief beperkte aantal aanvragen dat minder wordt ingediend.

Vermeden kosten

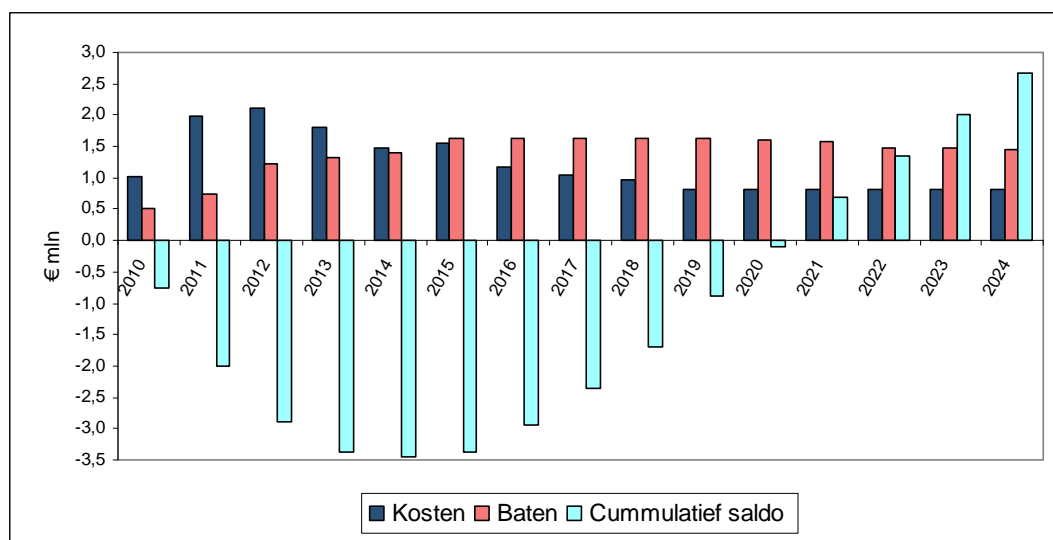
In het nulalternatief wordt uitgegaan van de ontwikkeling van alternatieve systemen voor WelstandTransparant. Als WelstandTransparant doorgaat worden de kosten van deze systemen vermeden. Dit levert veruit de grootste baat op die wordt gerealiseerd met WelstandTransparant. De vermeden kosten (kosten nulalternatief) zijn lager dan de kosten van WelstandTransparant. Dit komt doordat WelstandTransparant veel sneller wordt ingevoerd dan de mogelijke alternatieve systemen. Hierdoor nemen vooral de onderhoudskosten op gemeenteniveau veel sneller toe en blijven ook op een hoog niveau.

Dit effect is groter dan schaalvoordelen die worden behaald met WelstandTransparant (1 systeem) ten opzichte van de meerdere systemen in het nulalternatief. Overigens is hierbij nog geen rekening gehouden met enkele niet gemonetariseerde voordelen van WelstandTransparant, zoals de koppelingsmogelijkheden met bestemmingsplannen (IMRO) en informatie over cultuurhistorie (IMKiCH)¹¹.

3.6 Kosten en baten in de tijd

De kosten gaan voor de baten uit. Investerings komen voor winsten. In de onderstaande figuur is de fasering weergegeven, waarmee de kosten en de baten in de tijd zich zullen voordoen. Tevens is het cumulatieve saldo van de kosten en de baten weergegeven.

Figuur 3.1 Fasering van de kosten en de baten in de tijd (bedragen in mln. euro)^{a)}

^{a)} In het figuur worden de waarden voor de kosten en baten weergegeven als ook het cumulatieve saldo van kosten en baten. Deze waardes betreffen de kosten, baten en saldo voor de betreffende jaren en verschillen van de contante waarde.

De investering is na 11 jaar terugverdiend

Tot 2015 overtreffen de jaarlijkse kosten de baten en neemt het negatieve cumulatieve saldo van beiden toe. Vanaf 2015 zijn de baten groter en neemt het negatieve cumulatieve saldo af. Vanaf 2021 is het cumulatieve verschil van kosten en baten positief en zijn de gemaakte kosten van WelstandTransparant terugverdiend. Hiermee heeft WelstandTransparant een terugverdientijd van 11 jaar.

Grootste deel van de kosten tot 2018

De meeste kosten worden tot 2018 gemaakt. Tot dat jaar wordt er geïnvesteerd in de implementatie van WelstandTransparant in nieuwe gemeenten. Daarna bestaan de kosten alleen nog uit beheer en onderhoud en blijven constant op circa €0,8 mln.

¹¹ Deze effecten worden in paragraaf 3.8 behandeld.

Grootste deel van de baten na 2015

De baten nemen in de jaren tot en met 2015 snel toe en stabiliseren vervolgens op een niveau van €1,5 - €1,6 mln per jaar. Dit komt door de snelle invoering van WelstandTransparant tot 2018 en de meer geleidelijke invoering van alternatieve systemen in het nulalternatief. Zowel de kosten als de baten nemen bij WelstandTransparant in een beperkt aantal jaren sterk toe om vervolgens te stabiliseren. In het nulalternatief zijn de investeringen geleidelijker en stijgen de baten minder snel.

3.7 Gevoeligheidsanalyse

Een gevoeligheidsanalyse geeft inzicht in de gevolgen van het aanpassen van een aantal essentiële veronderstellingen die ten grondslag liggen aan de MKBA. Bij het uitvoeren van de kosten-batenanalyse bleek over enkele veronderstellingen onzekerheid te bestaan:

- Tijdswinst indieners bij vinden correcte informatie;
- Tijdswinst bij sneller werkproces gemeenten;
- Tijdsbesteding herhaalde aanvraag;
- Kosten implementatie gemeenten;
- Kosten beheer en onderhoud gemeenten.

In tabel 3.4 wordt voor bovenstaande aspecten de gevoeligheid weergegeven.

Tabel 3.4 Gevoeligheidsanalyse

	Gehanteerde waarde	Aangepaste waarde	Kosten (in mln. euro)	Baten (in mln. euro)	Saldo (kosten -/ baten) (in mln. euro)	Vershil in saldo	Gevoeligheid
Tijdswinst indieners	45 min		15,4	17,2	1,8		+
		30 min	15,4	16,1	0,7	- 1,1	
		60 min	15,4	18,2	2,8	+ 1,0	
Sneller werkproces gemeente	1 min		15,4	17,2	1,8		+/-
		0,5 min	15,4	17,0	1,6	-0,2	
		2 min	15,4	17,5	2,1	+0,4	
Tijdsbesteding herhaalde aanvraag	4 uur		15,4	17,2	1,8		-
		2 uur	15,4	16,8	1,4	-0,4	
		8 uur	15,4	17,9	2,5	+0,7	
Implementatiekosten gemeente	€18.500		15,4	17,2	1,8		+/-
		€ 10.000	12,1	14,7	2,6	+0,8	
		€ 25.000	17,9	19,1	1,2	-0,6	
Percentage indieners dat welstandsnota raadpleegt	50%		15,4	17,2	1,8		+/-
		60%	15,4	17,8	2,4	+0,6	
		40%	15,4	16,5	1,1	-0,7	

	Gehanteerde waarde	Aangepaste waarde	Kosten (in mln. euro)	Baten (in mln. euro)	Saldo (kosten +/- baten) (in mln. euro)	Verskil in saldo	Gevoeligheid
Beheer- en onderhoudskosten gemeente	€1.500		15,4	17,2	1,8		+
		€ 1.000	13,2	16,0	2,8	+1,0	
		€ 2.000	17,6	18,4	0,4	-1,4	

+ uitkomsten MKBA zijn gevoelig voor uitgangspunt

+/- uitkomsten MKBA zijn beperkt gevoelig voor uitgangspunt

- uitkomsten MKBA zijn weinig gevoelig voor uitgangspunt

Uit de gevoeligheidsanalyse komt naar voren dat de uitkomsten van de MKBA gevoelig zijn voor:

- de inschatting van de tijdswinst die indieners van bouwaanvragen behalen
- voor de beheer- en onderhoudskosten van gemeenten.

Kleine veranderingen in deze uitgangspunten leiden tot relatief grote effecten op het eindresultaat. Daarnaast is er ook een beperkte gevoeligheid voor de versnelling van het werkproces bij gemeenten, het percentage indieners dat een welstandsnota raadpleegt en voor de implementatiekosten per gemeente. Er is vrijwel geen gevoeligheid voor de tijdsbesteding van indieners voor herhaalde aanvragen. Overigens is ook de gevoeligheid voor kosten op centraal niveau beperkt. Deze beperkte gevoeligheid houdt verband met het beperkte aandeel van de kosten op centraal niveau in de totale kosten (zie ook paragraaf 3.4).

Voor de twee relatief gevoelige uitgangspunten t.a.v. de tijdswinst die indieners van bouwaanvragen behalen als voor de kosten voor beheer- en onderhoud bij gemeenten zijn conservatieve uitgangspunten gehanteerd in de MKBA. Hiermee wordt voorkomen dat de kosten te snel worden onderschat en de baten overschat. Er kan dan ook worden gesteld dat ondanks de gevoeligheid voor een aantal uitgangspunten de uitkomsten van de MKBA een hoog betrouwbaarheidsgehalte hebben.

3.8 Niet te kwantificeren baten

In paragraaf 2.5 is reeds aangegeven dat WelstandTransparant ook een aantal (indirecte en externe effecten heeft die niet direct zijn te kwantificeren. Het gaat hier om:

- verbetering van de informatievoorziening;
- groter vertrouwen in de overheid/verbetering imago overheid;
- verbetering kwaliteit van het welstandsbeleid;
- aansluiting op andere digitale systemen (waar onder met name andere ruimtelijke beleidsdocumenten zoals bestemmingsplannen);
- nieuwe toepassingen.

Voor deze effecten is het niet mogelijk om door middel van kwantificeerbare gegevens een raming te geven van de orde van de grootte van deze effecten. Aangezien in veel gevallen een markt – en daarmee een marktprijs – van deze effecten ontbreekt, is een schatting van de omvang van de samenhangende baten niet goed mogelijk. In het overzicht van maatschappelijke kosten- batenanalyse komen deze effecten terug als een PM (pro memorie) post.

Doordat deze effecten niet goed in monetaire waarden zijn uit te drukken, hebben ze ook geen directe invloed op het saldo van kosten en baten. Dit betekent echter niet dat deze effecten geen invloed hebben op de maatschappij. Van elk van de genoemde effecten gaat een positief maatschappelijk effect uit. Met name de verbetering van de dienstverlening van de overheid is hierbij een duidelijk effect. Daarnaast valt veel te verwachten van de mogelijkheden van de koppeling van de digitale ontsluiting van welstandsbeleid met dat van ruimtelijke plannen (met name bestemmingsplannen) en beleid aangaande monumenten, natuur en milieu¹². De voordelen voor de maatschappij van WelstandTransparant zijn dan ook groter dan hetgeen het positieve saldo van kosten en baten weergeeft.

Onderstaand worden enkele belangrijke niet geprijste baten toegelicht.

Verbetering van de informatievoorziening

Doordat de kwaliteit van de informatievoorziening van de overheid hoger wordt, kunnen ook andere partijen buiten de overheid profiteren van een verbetering van die voorziening. Zo wordt het voor overheden mogelijk om grensoverschrijdende vergelijkingen te maken tbv ruimtelijke kwaliteit, stedelijke ontwikkeling, natuurbeheer, enz. Ook voor professionele partijen (o.m. architecten, stedenbouwkundigen en projectontwikkelaars en aannemers) is het makkelijker om relevante en betrouwbare informatie uit verschillende gemeenten in verschillende regio's en landsdelen te verzamelen. Daarnaast leidt er toe dat deze bedrijven minder tijd hoeven te besteden aan informatieverzameling.

Verbetering kwaliteit van het welstandsbeleid

Als gevolg van het gemakkelijker raadplegen van het welstandsbeleid kunnen gemeenten ook van elkaar leren. Verder kan door de communicatie met particulieren en professionele bedrijven het welstandsbeleid en het proces omtrent indienen van bouwaanvragen verbeterd worden, doordat de 'zwakke' onderdelen eruit gehaald kunnen worden. De gebruikte techniek biedt de mogelijkheid in dit opzicht flexibeler met welstandsbeleid om te gaan.

Directe voordelen gemeenten

Bij WelstandTransparant wordt gebruik gemaakt van een centrale infrastructuur. Gemeenten worden hier direct op aan gesloten. Dit betekent dat gemeenten zelf niet of minder hoeven te investeren in hard- en software.

¹² Het IMWE informatiemodel van WelstandTransparant is o.m. compatible met de volgende NEN3610 Informatiemodellen: IMRO, IMKICH, IMBAG, Top10NL, IMWA, IMKAD, etc.

Een ander voordeel van gemeenten houdt verband met het werken met een open standaard. Binnen WelstandTransparant wordt gewerkt met een gestandaardiseerde opslag. Alle aangesloten gemeenten werken dus met dezelfde opslag. Dit biedt gemeenten meer mogelijkheden om bij de ontsluiting van de gegevens, middels een viewer, van aanbieder te wisselen (het betreft hier externe bureaus die gemeenten van viewers voorzien. Specifieke systemen die alleen goed (en efficiënt) door een bepaald bureau geüpdate kunnen worden, komen hiermee te vervallen. Dit leidt tot meer concurrentie tussen de ontwikkelaars en meer keuzemogelijkheden voor gemeenten.

Groter vertrouwen in de overheid/verbetering imago overheid

WelstandTransparant draagt bij aan het verbeteren van het imago van de overheid als een betrouwbare partij. Doordat het voor private partijen en burgers eenvoudiger wordt om bouwaanvragen in te dienen, zien ze de overheid als een meer betrouwbare partner. Tevens zorgt het digitaal beschikbaar stellen van het welstandsbeleid voor meer duidelijkheid en transparantie en wordt de schijn van bureaucratie vermeden.

Aansluiting op andere digitale systemen

Door WelstandTransparant aan te sluiten op andere digitale systemen binnen de gemeente wordt het zowel voor de gemeenten als de klanten eenvoudiger en gemakkelijker om een goed beeld te krijgen van de mogelijkheden. Aansluiting kan leiden tot extra voordelen doordat hierdoor minder tijd nodig is om deze informatie te verzamelen. Veel valt te verwachten van de mogelijkheden van de koppeling van de digitale ontsluiting van welstandsbeleid met dat van ruimtelijke plannen (met name bestemmingsplannen) en beleid aangaande monumenten, natuur en milieu. Hierdoor krijgen zowel professionele partijen als burgers direct een compleet overzicht van de (ruimtelijke) mogelijkheden voor locaties en gebieden. Dat is onder meer van belang in het kader van de Wabo. Bovendien kunnen alle gewenste gemeentelijke systemen informatie van de centrale voorziening afnemen, waardoor alle applicaties altijd over dezelfde, meest actuele informatie beschikken (denk bijvoorbeeld aan het interne gis-raadpleegsysteem van een gemeente).

Nieuwe toepassingen

Het is denkbaar dat de digitale ontsluiting van welstandsbeleid gekoppeld met ruimtelijk beleid leidt tot mogelijkheden voor nieuwe toepassingen en diensten. Welke nieuwe toepassingen er in de toekomst als gevolg van WelstandTransparant mogelijk worden, is op dit moment niet aan te geven. Een mogelijkheid is het verder digitaliseren van het aanvragen van bouwvergunningen (hier wordt al aan gewerkt in het kader van het Omgevingsloket, LVO). Hierbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan een digitaal aanvraagformulier en een eerste automatische beoordeling. Dit kan mogelijk een verdere efficiency verbetering zijn voor met name kleine en meer standaard bouwaanvragen.

3.9 Conclusies

Aan de hand van de MKBA WelstandTransparant trekken we de volgende conclusies:

1. voor de maatschappij wegen de kosten op tegen de baten van WelstandTransparant;
2. de terugverdientijd in maatschappelijke termen van het project bedraagt 11 jaar;
3. het saldo van kosten en baten is €1,8 mln positief;

4. daarnaast zijn er nog een aantal belangrijke voordelen (baten) van WelstandTransparant die niet gemonetariseerd kunnen worden (en daarmee ook nog niet doorwerken in het weergegeven positieve saldo). Het uiteindelijke voordeel voor de maatschappij is dan ook groter dan wat wordt weergegeven door het positieve saldo van €1,8 mln.
5. de gevoeligheidsanalyse laat zien dat de resultaten betrouwbaar zijn;
6. de uitkomsten zijn wel gevoelig voor de volgende uitgangspunten:
 - a. de te behalen efficiency bij de indieners, ofwel de tijdwinst bij het vinden van de juiste informatie door de indieners.
 - b. de beheer- en onderhoudskosten bij gemeenten
7. In de MKBA is echter uitgegaan van conservatieve inschattingen voor beide gevoelige aspecten. Hiermee is de betrouwbaarheid van de MKBA gewaarborgd.

4 Toelichting kosten WelstandTransparant

4.1 Inleiding

De **totale kosten** van WelstandTransparant bedragen tot en met 2023 **€15,4 mln** (netto contante waarde). Bij de kostenraming van de uitrol van WelstandTransparant maken we onderscheid tussen kosten die op centraal niveau worden gemaakt en kosten die door gemeenten worden gemaakt bij het toepassen van WelstandTransparant. In beide gevallen is onderscheid gemaakt tussen de *investeringen* om het WelstandTransparant model te ontwikkelen (centraal niveau) of te introduceren (gemeentelijk niveau) en de kosten die het *onderhoud en beheer* van het model met zich meebrengen. In dit hoofdstuk geven we nadere beschrijving van de kosten van WelstandTransparant.

Vermeden kosten in nulalternatief

Ook in het nulalternatief zullen kosten gemaakt worden om uiteindelijk eenzelfde functionaliteit in de toegankelijkheid van het gemeentelijke welstandsbeleid te bereiken. Met uitvoering van WelstandTransparant zullen deze kosten echter niet worden gemaakt. In de MKBA systematiek worden deze kosten dan opgevoerd als vermeden kosten bij het uitvoeren van het projectalternatief en dus als baten gezien. Deze behandelen we in het volgende hoofdstuk.

4.2 Overzicht kosten WelstandTransparant

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de opbouw van de kosten van WelstandTransparant.

Tabel 4.1 Overzicht kosten (in contante waarde)

Type kosten		Gemiddelde jaarlijkse kosten (abs. in mln. euro)	Contante waarde (in mln. euro)
Investeringskosten	Centraal niveau	0,05	0,6
	Gemeenten	0,52	7,1
	Totaal investeringskosten	0,57	7,7
Beheer en onderhoud	Centraal niveau	0,05	1,1
	Gemeenten	0,55	6,6
	Totaal beheer en onderhoud	0,60	7,7
Totale kosten		1,17	15,4

In de onderstaande paragrafen worden achtereenvolgens de investeringskosten en beheer- en onderhoudskosten op centraal en op gemeente niveau verder uitgewerkt.

4.3 Investerings implementatie

Centraal niveau

In de MKBA is een totaal bedrag van **€0,6 mln** (netto contante waarde) aan kosten opgenomen op het centrale niveau. Dit bedrag betreft de kosten in de periode 2010-2024 voor het landelijk uitrollen van WelstandTransparant. Deze kosten bedragen jaarlijks € 50.000 en betreffen met name personele capaciteit voor accountmanagement. Er is uitgegaan van 0,5 FTE.

Ontwikkelkosten WelstandTransparant

De eerste investeringen in de WelstandTransparant zijn reeds de afgelopen jaren gedaan. Dit betreft vooral ontwikkelkosten. In een MKBA worden alleen kosten en baten meegenomen die zich in de toekomst nog voordoen. Reeds gemaakte kosten en reeds behaalde baten blijven buiten beschouwing, omdat hier geen verandering meer in kan worden gebracht. De MKBA biedt dan ook een afwegingskader voor beslissingen gericht op de toekomst en niet een afrekening van het verleden. De baten en vooral de kosten van het project WelstandTransparant in jaren 2005-2009 komen dan ook niet terug in de MKBA.

Overigens levert het buitenbeschouwing laten van de ontwikkelkosten van WelstandTransparant geen vertekend beeld op. In het nulalternatief wordt namelijk uitgegaan van het gebruik van de in WelstandTransparant ontwikkelde technologie. Deze ontwikkelkosten zouden dus in het nulalternatief ook terugkomen.

Gemeenten

Voor de investeringen die door de gemeenten moeten worden gemaakt is in de MKBA een totaal bedrag van **€7,1 mln** opgenomen (netto contante waarde). Dit bedrag is gebaseerd op raming van het projectteam WelstandTransparant voor de gemiddelde investeringskosten voor (implementatie, viewer en GIS-kaarten). De inzet van (ambtelijke) capaciteit (12 dagen) voor het beslissingsproces binnen gemeenten is een inschatting van ECORYS gebaseerd op eerdere projecten. De onderstaande tabel geeft een overzicht van de implementatiekosten per gemeente

Kostenpost	Kosten in €
Implementatie	5.000
Viewer	4.000
GIS kaarten	1.000
Inzet capaciteit gemeente inclusief beslisproces	8.460
Totaal	18.460

Afhankelijk van het aantal gemeenten dat in een bepaald jaar overgaat tot de implementatie van WelstandTransparant liggen de jaarlijkse investeringen in de volgende bandbreedte €0,2 mln - €1,6 mln.

4.4 Beheer en onderhoud

Centraal niveau

Voor het centrale niveau is voor de totale kosten voor het beheer van het WelstandTransparant model over de periode 2010-2024 een bedrag van **€1,1 mln** (netto contante waarde) opgenomen. In dit bedrag zijn de volgende kostenposten begrepen:

- Kosten van de centrale server waar de gemeentelijke welstandsnota's worden opgeslagen (hosting);
- Beheer en onderhoud van het informatiemodel;
- Kosten van een kleine centrale beheersorganisatie.

De raming van de jaarlijkse kosten is gebaseerd op een basisbedrag van €50.000 en een aanvullend bedrag van €50.000. Naarmate het aantal gemeenten toeneemt dat met WelstandTransparant werkt, nemen de kosten voor beheer en onderhoud toe. Voor deze toenemende kosten is uitgegaan van €50.000 per jaar bij een deelname van 100 procent van de gemeenten. De aanvullende kosten zijn verder gerelateerd aan het percentage gemeenten dat WelstandTransparant heeft ingevoerd. Hiermee komt de bandbreedte van de beheer- en onderhoudskosten op centraal niveau uit op €60.000 - €100.000.

Gemeenten

Voor de gemeenten is voor de totale kosten voor het beheer van het WelstandTransparant model over de periode 2010-2024 een bedrag van **€6,6 mln** (netto contante waarde) opgenomen. Dat komt overeen met een jaarlijks bedrag van €1.500 per gemeente. In dit bedrag zijn de volgende kostenposten begrepen:

- Onderhoudskosten van de viewer;
- Kosten van het doorvoeren van wijzigen in het gemeentelijk welstandsbeleid.

Deze raming is gebaseerd op informatie van het projectteam WelstandTransparant. De bandbreedte van jaarlijkse beheer- en onderhoudskosten voor gemeenten bedraagt €100.000 - €660.000.

5 Toelichting baten WelstandTransparant

5.1 Inleiding

Dit hoofdstuk behandelt de baten die uitgaan van WelstandTransparant. Hierbij worden de eerder al behandelde effecten van WelstandTransparant gemonetariseerd tot baten. De volgende baten worden onderscheiden (zie ook paragraaf 2.5):

- Efficiencyverbetering bij toetsing aanvragen bouwvergunning:
 - Sneller vinden van de juiste informatie door indieners van bouwaanvragen
 - Sneller werkproces gemeenten
- Minder herhaalde aanvragen bouwvergunning:
 - Besparing bij indieners
 - Besparing bij gemeenten
- Vermeden maatschappelijke kosten door schaalvoordelen bij *geregisseerde* invoering van een *uniform* systeem van digitale toegankelijkheid van het gemeentelijke welstandsbeleid in geheel Nederland (WelstandTransparant):
 - Vermeden maatschappelijke kosten van ontwikkeling en introductie van concurrerende informatiemodellen;
 - Vermeden maatschappelijke kosten van onderhoud en beheer van concurrerende informatiemodellen.

5.2 Overzicht totale baten WelstandTransparant

De landelijke invoering van WelstandTransparant leidt voor de periode tot en met 2015 tot **totale baten** van **€17,2 mln** (netto contante waarde). Onderstaande tabel geeft een totaal overzicht van de baten van WelstandTransparant.

Tabel 5.1 Totaal overzicht baten

Type baten		Gemiddelde jaarlijkse baten (in mln. euro)	Contante waarde (in mln. euro)
Efficiency voordelen	Sneller werkproces gemeenten	0,03	0,4
	Tijdwinst indieners bouwaanvragen	0,26	3,3
Administratieve lastenverlichting agv minder herhaalde aanvragen	Indieners	0,03	0,8
	Gemeenten	0,06	0,4
Vermeden kosten (nulalternatief)	Investeringskosten en beheer en onderhoud	1,0	12,3
		1,4	17,2

In de volgende paragrafen worden de verschillende baten afzonderlijk toegelicht.

5.3 Efficiencyverbetering bij toetsing aanvragen bouwvergunning

Efficiency verbetering bij gemeenten

Door het sneller kunnen vinden van de juiste informatie kunnen gemeenten bij de behandeling van bouw aanvragen het werkproces versnellen. Het te behalen efficiencyvoordeel is echter beperkt. Gemeenten geven aan circa een half uur tot een uur te besteden aan welstand bij de behandeling van een bouw aanvraag. Door WelstandTransparant kan volgens gemeenten een zeer beperkte tijdswinst worden behaald in de orde van een 1 minuut per aanvraag. Het totale voordeel dat hiermee wordt behaald bedraagt **€0,4 mln** (netto contante waarde). Voor de berekening hiervan is uitgegaan van de onderstaande uitgangspunten. De jaarlijkse baten liggen in de bandbreedte van €7.000 - €43.000.

Tabel 5.2 Uitgangspunten bij berekening efficiency verbetering gemeenten

Uitgangspunt	Waarde	Bron
Totale aantal bouw aanvragen per jaar	circa 72.000	berekend op basis van: - Verleende bouwvergunning groter dan €50.000 (bron CBS) - Aandeel van bouw aanvragen kleiner dan €50.000,- 48% (bron enquête onder gemeenten en workshop met gemeenten)
Aantal gemeenten met WelstandTransparant	Per jaar verschillend	Aanname dat 100% wordt bereikt in 10 jaar (bron projectteam WelstandTransparant). Zie voor tijdspad uitrol WelstandTransparant en nulalternatief paragraaf 2.4
Waardering tijd gemeenteambtenaar (schaal 10)	€64 / uur	Ministerie van Financiën, Handleiding overheidstarieven 2009

Efficiency verbetering bij indieners van aanvragen voor bouw aanvragen

Van de verschillende gebruikers van WelstandTransparant zijn de indieners van bouw aanvragen degene die het meeste voordeel ondervinden. Dit voordeel heeft meerdere aspecten:

- Het makkelijker en sneller vinden van de gewenste informatie;
- De compleetheid, betrouwbaarheid en juistheid van de benodigde informatie.
- De combinatie van welstandbeleidsdata met die van bestemmingsplannen en cultuurhistorie.

Indieners van bouw aanvragen hoeven niet meer naar het gemeentehuis toe om een papieren exemplaar van de welstandsnota op te halen of te kopiëren. Ook telefonisch aanvragen is niet meer nodig. Alle informatie is nu direct via internet ontsloten. Daarnaast wordt door het eenvoudig aangeven van adres, type aanvraag en type (ver)bouw(ing) direct alle benodigde informatie gepresenteerd. Dit voorkomt het doornemen van (een groot deel) van de welstandsnota (dit levert tijdswinst op). Daarnaast wordt ook voorkomen dat belangrijke passages / onderdelen van het beleid worden gemist.

Dit levert kwaliteitswinst op en ook tijdswinst omdat niet nog eens extra hoeft te worden gecontroleerd of echt alle relevante onderdelen in de welstandsnota zijn gevonden.

Deze efficiencyverbetering levert de maatschappij als geheel een baat op van **€3,3 mln** (netto contante waarde). Bij de berekening hiervan is uitgegaan van de onderstaande uitgangspunten. De jaarlijkse baten liggen in de bandbreedte van €65.000 - €400.000.

Tabel 5.3 Uitgangspunten bij berekening efficiency verbetering bij indieners bouwaanvragen

Uitgangspunt	Waarde	Bron
Totale aantal bouwaanvragen per jaar	circa 72.000	berekend op basis van: <ul style="list-style-type: none"> - Verleende bouwvergunning groter dan €50.000 (bron CBS) - Aandeel van bouwaanvragen kleiner dan €50.000,- 48% (bron enquête onder gemeenten en workshop met gemeenten)
Aantal gemeenten met WelstandTransparant	Per jaar verschillend	Aanname dat 100% wordt bereikt in 10 jaar (bron projectteam WelstandTransparant). Zie voor tijdspad uitrol WelstandTransparant en nulalternatief paragraaf 2.4
Aandeel indieners dat daadwerkelijk informatie in de welstandsnota opzoekt	50%	Inschatting ECORYS. In de huidige situatie (zonder digitaal systeem) ligt dit percentage maximaal op 25% (bron: workshop met gemeente en interviews). Door de betere toegankelijkheid van digitale systemen is het de verwachting dat dit percentage toeneemt.
Tijdswinst per aanvraag	45 minuten	Inschatting ECORYS. Hierbij is gekeken naar tijd die nodig is voor: <ul style="list-style-type: none"> - ophalen informatie (ter plekke op gemeentehuis, via telefoon aanvragen of via internet ophalen) In de "Handreiking voor kosten-batenanalyses voor ICT projecten" wordt bijvoorbeeld voor het aanvragen van een formulier/document de volgende tijdsbesteding weergegeven: digitaal 10 minuten, telefonisch 15 minuten, via post 15 minuten, persoonlijk ophalen 50 minuten. Door gebruik te maken van WelstandTransparant kan de tijd voor het ophalen van de nota sterker worden beperkt.
Waardering tijd particulieren en commerciële partijen	€25 / uur €33 / uur	Handreiking MKBA voor ICT projecten

5.4 Administratieve lastenverlichting agv minder herhaalde aanvragen

Door de verbeterde informatievoorziening via WelstandTransparant zijn indieners van bouwaanvragen in staat om betere aanvragen op te stellen. Hierdoor worden minder aanvragen afgekeurd en worden er minder hernieuwde aanvragen ingediend.

Als gevolg van WelstandTransparant gaan we uit van een vermindering van het aantal hernieuwde aanvragen met ruim 9.000 aanvragen over de periode tot en met 2024. Dit betreft de vermindering van het aantal aanvragen ten opzichten van het nulalternatief en niet ten opzichte van de huidige situatie. Voor de berekening van de afname is uitgegaan van de onderstaande uitgangspunten.

Tabel 5.4 Uitgangspunten bij berekening afname aantal hernieuwde bouwaanvragen

Uitgangspunt	Waarde	Bron
Totale aantal eerste bouwaanvragen per jaar	circa 69.000	berekend op basis van: - Verleende bouwvergunning groter dan €50.000 (bron CBS) - Aandeel van bouwaanvragen kleiner dan €50.000,- 48% (bron enquête onder gemeenten en workshop met gemeenten)
Percentage aanvragen waar een herziening van de aanvraag nodig is. Dit betreft niet alleen formele aanvragen maar ook aanvragen die in vooroverleggen worden besproken en waarna de indieners de aanvragen aanpassen	10%	Enquête onder gemeenten en workshop met gemeenten
Afname van het aantal hernieuwde aanvragen	25%	Enquête onder gemeenten en workshop met gemeenten
Aantal gemeenten met WelstandTransparant	Per jaar verschillend	Aanname dat 100% wordt bereikt in 10 jaar (bron projectteam WelstandTransparant). Zie voor tijdsplan uitrol WelstandTransparant en nulalternatief paragraaf 2.4

Baten bij gemeenten

Als gevolg van het minder aantal (hernieuwde) aanvragen dat door gemeenten hoeft te worden behandeld treedt een maatschappelijke baat op. Voor de gehele periode tot en met 2023 bedraagt deze baat **€0,4 mln** (netto contante waarde). Voor de berekening hiervan is uitgegaan van de onderstaande uitgangspunten. De jaarlijkse baten liggen in de bandbreedte van €7.000 - €44.000.

Tabel 5.5 Uitgangspunten bij berekening voordeel bij gemeenten door afname aantal hernieuwde bouwaanvragen

Uitgangspunt	Waarde	Bron
Tijdsbesteding t.b.v. welstandsbeleid per aanvraag (incl. voorbereiding)	45 minuten	Enquête onder gemeenten en workshop met gemeenten
Afname hernieuwde aanvragen	9.000	Zie eerder in paragraaf 5.4
Waardering tijd gemeentebtenaar (schaal 10)	€64 / uur	Ministerie van Financiën, Handleiding overheidstarieven 2009

Baten bij indieners van aanvragen voor bouwvergunningen

Doordat minder bouwaanvragen worden afgekeurd worden minder hernieuwde aanvragen ingediend. Indieners besteden in totaal dus minder tijd aan het indienen van aanvragen. De tijdsbesparing die hier het gevolg van is bedraagt **€0,8 mln** (netto contante waarde). Onder de indieners zijn zowel particulieren als professionele partijen. Het afkeuren van bouwaanvragen komt vooral voor bij particulieren en in mindere mate bij professionele partijen. Hier is in de berekening rekening mee gehouden. Onderstaande zijn de gehanteerde uitgangspunten weergegeven. De jaarlijkse baten liggen in de bandbreedte van €15.000 - €95.000.

Tabel 5.6 Uitgangspunten bij berekening voordeel bij indieners door afname aantal hernieuwde bouwaanvragen

Uitgangspunt	Waarde	Bron
Afname hernieuwde aanvragen	9.000	Zie eerder in paragraaf 5.4
Tijdsbesteding hernieuwde aanvraag (gemiddeld)	4 uur	Inschatting ECORYS. Hierbij is rekening gehouden met: <ul style="list-style-type: none">- opzoeken van informatie- opnieuw (laten) maken van een tekening- herschrijven van de aanvraag
Aandeel particulieren bij hernieuwde aanvragen en aandeel professionele partijen	95% 5%	Inschatting ECORYS op basis van workshop met gemeenten
Waardering tijd particulieren en professionele partijen	€ 25 / uur € 33 / uur	Handreiking MKBA voor ICT projecten

5.5 Vermeden kosten door schaalvoordelen

Eerder in de rapportage is al aangegeven dat voor de berekening van de MKBA de resultaten die worden verwacht van WelstandTransparant worden afgezet tegen de verwachte autonome ontwikkeling. Ofwel de ontwikkeling zonder WelstandTransparant. In het nulalternatief wordt uitgegaan van:

- het in eerste instantie zelfstandig (laten) invoeren van een digitale welstandsnota door een beperkte groep gemeenten;
- het opstaan van drie commerciële partijen die op basis van het IMWE model gemeenten een digitaal systeem aanbieden (toetreden tot de markt van een commerciële aanbieder in elk van de volgende jaren: 2010, 2012 en 2015);
- een langzamere invoering van een digitaal systeem bij gemeenten. Er wordt uitgegaan van een doorlooperperiode van tweemaal die van WelstandTransparant.

In de autonome ontwikkeling worden uiteraard net als bij de invoering van WelstandTransparant ook kosten gemaakt. Het betreft dan onder meer implementatiekosten en beheer en onderhoud bij zowel gemeenten als bij de drie afzonderlijke commerciële aanbieders. Bij de autonome ontwikkeling worden echter meer kosten gemaakt, omdat het hele proces minder efficiënt verloopt. Als WelstandTransparant echter wel wordt ingevoerd worden de meerkosten van het

autonome scenario niet gemaakt¹³. Deze kosten worden door WelstandTransparant dus vermeden.

Het totale effect van het vermijden van de kosten van het autonome scenario (nulalternatief) bedraagt **€12,3 mln** (netto contante waarde). Het betreft dezelfde type kosten als bij WelstandTransparant. Onderstaande tabel geeft de opbouw van de totale omvang van de vermeden kosten weer naar kostenpost.

Tabel 5.7 Overzicht vermeden kosten

Kostenpost	€(Netto contante waarde)	€absoluut
Invoeren / investeringen		
Centraal niveau	1,4	1,7
Gemeenten	5,5	6,7
Beheer en onderhoud		
Centraal niveau	1,9	2,4
Gemeenten	3,5	4,5
Totaal	12,3	15,3

De jaarlijkse baten liggen in de bandbreedte van €0,4 mln - €1,3 mln. Onderstaand zijn de verschillende vermeden kostenposten verder uitgewerkt.

Vermeden investeringen centraal niveau

In de MKBA is een totaal bedrag van €1,4 mln (netto contante waarde) aan investeringskosten opgenomen op het centrale niveau. Deze investeringskosten die de drie commerciële aanbieders maken betreft twee type kosten:

- Eenmalige investeringskosten van €50.000 per commerciële aanbieder om het project op te starten (in 2010, 2012 en 2015);
- Jaarlijkse kosten in de periode 2010-2024 van het uitrollen van het digitale systeem. Per commerciële aanbieder €40.000. Deze kostenpost betreft met name personele capaciteit voor accountmanagement.

Vermeden investeringskosten gemeenten

Voor de investeringen die door de gemeenten moeten worden gemaakt is in de MKBA een totaal bedrag van €5.5 mln opgenomen (netto contante waarde). Het bedrag per gemeente is gelijk aan het bedrag dat bij WelstandTransparant is gehanteerd, ofwel €8.460 (zie ook hoofdstuk 4). Het verschil in investeringskosten in netto contante waarde met het projectalternatief (WelstandTransparant) wordt veroorzaakt door de meer geleidelijke invoering in het nulalternatief. Hierdoor wordt een groot deel van de gemeentelijke investeringskosten pas op een later tijdstip gemaakt. Daarnaast bereikt WelstandTransparant na 10 jaar 100 procent van de gemeenten, terwijl in het nulalternatief in 2024 (ofwel na 15 jaar: looptijd van de MKBA) het aantal gemeenten dat in een digitaal systeem heeft geïnvesteerd circa 80 procent bedraagt (zie voor de invoerperioden in beide alternatieven ook paragraaf 2.4).

¹³ Als WelstandTransparant landelijk wordt ingevoerd worden uiteraard wel kosten gemaakt, namelijk de kosten zoals beschreven in hoofdstuk 4.

Vermeden beheer en onderhoud centraal niveau

Voor het centrale niveau is voor de totale kosten voor het beheer en onderhoud door de drie commerciële partijen een bedrag van €1,9 mln (netto contante waarde) opgenomen. In dit bedrag zijn de volgende kostenposten begrepen:

- Kosten van de centrale (of eigen) server waar de gemeentelijke welstandsnota's worden opgeslagen;
- Beheer en onderhoud van het informatiemodel
- Kosten van een kleine centrale beheerorganisatie.

De raming van de jaarlijkse kosten is per commerciële aanbieder gebaseerd op een basisbedrag van €50.000 en een aanvullend bedrag van €25.000. Naarmate het aantal gemeenten toeneemt dat met een digitaal systeem werkt, nemen de kosten voor beheer en onderhoud toe. Voor deze toenemende kosten is uitgegaan van een maximum van € 25.000 per jaar per aanbieder. Dit bedrag ligt onder het niveau dat bij WelstandTransparant is gehanteerd. De reden hiervoor is dat wordt uitgegaan van een bepaalde mate van “werkverdeling” of “geografische” verdeling tussen de drie commerciële aanbieders. Dit leidt ertoe dat anders dan bij WelstandTransparant een commerciële aanbieder niet in contacten met alle gemeenten investeert, maar slechts in een bepaalde selectie. De andere aanbieders richten zich daarbij op andere selecties van gemeenten. Er is hierbij wel sprake van een bepaalde overlap tussen de aanbieders. Daarom overtreft het gezamenlijke bedrag van de drie commerciële aanbieders dat van WelstandTransparant.

Vermeden beheer en onderhoud gemeenten

Voor de gemeenten is voor de totale kosten voor het beheer van het WelstandTransparant model over de periode 2010-2024 een bedrag van **€3,5 mln** (netto contante waarde) opgenomen. Het jaarlijkse bedrag per gemeente is gelijk aan dat van WelstandTransparant, ofwel €1.500.

In dit bedrag zijn de volgende kostenposten begrepen:

- Onderhoudskosten van de viewer;
- Kosten van het doorvoeren van wijzigingen in het gemeentelijk welstandsbeleid.

Deze raming is gebaseerd op informatie van het projectteam WelstandTransparant.